

Türkiye ile İran arasında hudud hattının tashihine müteallik anlaşmanın tasdikına dair kanun lâiyhası ve Hariciye encümeni mazbatası (1/928)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/4604

27 - XII - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile İran arasındaki hudud hattının tashihine müteallik anlaşmanın tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 23 - XII - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe lâiyhası

Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti Şehinşahi arasında hudud hattı 23 ikinci kânun 1932 tarihinde Tahranda imza edilen bir itilâfname ile tesbit edilmiş bulunmakta ise de bu hattın Mazbişo, Paki ve Eli mahallerinin kâin bulunduğu mntakaya müteallik kısmında mezkûr hattın tersiminde kullanılan haritaya tetabuk etmemesinden dolayı evvelki itilâfnamenin bir cüzü mütemmimini teşkil edecek olan bu mntaka hududunun tashihine müteallik bir anlaşma tanzimine lüzum görülmüş ve bu maksadla Tahran Büyük Elçimiz Bay Enis Akaygen ile İran Hariciye Veziri Bay Enayetullah Samiy arasında müzakere cereyan ederek 26 mayıs 1937 tarihinde Tahranda bir anlaşma tanzim ve imza edilmiştir.

Fransızca ile Türkçe tercümesi suretlerinden musaddak ikişer nüshası ilişik olarak sunulan ve iki maddeden ibaret bulunan bu anlaşma Yüksek Meclisin tasvib ve tasdikına arz olunmuştur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/928

Karar No. 10

11 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile İran Devleti Şehinşahi arasında 27 Mayıs 1937 tarihinde Tahranda imza edilen hudud hattının tashihihine müteallik anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanıp Başvekâletin 27 kânunuevvel 1937 tarih ve 6/4604 sayılı tezkeresile Büyüyük Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize havale buyurulmakla 6 - I - 1938 tarihli toplantımızda tetkik ve müzakere edilmiş ve aynen kabul olunmuştur.

Yüksek Reisliğe sunulur.
Ha. En. Reisi M. M. N. Kâtib
Trabzon Kastamonu Kastamonu
Hasan Saka Şerif İlden Şerif İlden
Antalya Diyarbakir İzmir
Dr. C. Tunca Zeki M. Alsan Hâbil
Diyarbakir Niğde Kocaeli
Dr. T. Öngören Kâmil İrdelp Süreyya Yiğit
Tokad Erzurum
N. Poroy P. Demirhan

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İran arasındaki hudud hattının tashihihine müteallik anlaşmanın tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile İran Devleti Şahinşahi arasında 27 Mayıs 1937 tarihinde Tahranda imza edilen hudud hattının tashihihine dair anlaşma kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icra-

ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

23 - XII - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya		. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V. Zr. V. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.		G. İ. V.
Dr. H. Alataş		Rana Tarhan

TÜRKİYE İLE İRAN ARASINDAKİ HUDUD HATTININ TASHİHİNE MÜTEALLİK ANLAŞMA

Türkiye ile İran arasındaki hudud hattının tesbitine müteallik olarak 23 ikinci kânun 1932 tarihinde Tahrande imza edilen itilâfnamede tesbit olunduğu veçhile ifade ve beyan edilen hudud hattının Mazbişo Paki ve Eli mahallerinin kâin bulunduğu mntakaya müteallik kısmında mezkûr hattın tersiminde kullanılan haritaya ademi tetabukundan mütevellid hatayı tashih etmek üzere:

Türkiyenin Tahran Büyük Elçisi Ekselâns Enis Akaygön,

ve

İran Hariciye Nazırı Ekselâns Enayetollah Samiy,

Bu hususta usulüne muvafık bulunan salâhiyetnameleri haiz olarak aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

23 ikinci kânun 1932 tarihli hudud itilâfnamesinin 1 nci maddesinin aşağıdaki ahkâmı muhtevi 8 nci fıkrası:

«Hudud hattı 2869 rakımlı Kotoul dağından başlar ve sırtın hattı balâsından Cenubu şarkiye doğru teveccüh ile cenuba doğru 1800 metre irtifada imtidad eden sırtı İrana bırakarak Bacirgenin şarkında Baradost nehri üzerinde 1600 metrede kâin bir noktaya vâsıl olur.

(Yani hudud hattı dereden geçer). Oradan hat Cenubu şarkiye doğru gider ve Cxlvii ve Cxlviii sınır taşlarından geçer, sonra tepeden 450 metre mesafede kâin Ekmalouk ırmağına kadar şark, şarki cenubiye doğru döner. Nihayet 2300 rakımından cenubunda 800 metre irtifaa kadar Ekmalouk deresini akış istikametine makûsen çıkar. Oradan hat 2530 rakımına kadar sırtın hattı balâsını takip eder. Sonra İrana kalan Alosanın garbında 1500 metre irtifada bulunan bir noktaya kadar 2500 metrelik bir saha üzerinde cenubu garbî istikametinde sırtın hattı balâsını takip eder. Hat, oradan takriben 2500 metre mesafede bulunan bu sırtın dirseğine kadar cenup istikametinde sırtı takip eder. Nihayet daima sırtları takip ederek Aldar dağına kadar şarka doğru teveccüh eder. Sonra Berdereche çay ile Pakiden gelen çayın birleştikleri mahallin şimalinde 2400 metrede bulunan zirveye kadar sırtlardan cenubu şarkiye doğru döner. Oradan hat mezkûr birleşme noktasına kadar cenuba doğru iner. Sonra Berdereche çayın talveğini bu çayın Garachine dağının 1000 metre garbından inen sel ile birleştiği yere kadar takip eder. Hat bu selin Talveğini 1600 metrelik mesafede cenuba doğru takip eder, sonra Garachine dağının garp zirvesine kadar cenubu şarkiye doğru teveccüh eden sırt üzerine tırmanır. Eli ve Paki mahalleri Türkiyeye Mazbişo mahalli İrana kalır.»

Şu şekilde tadil edilmiştir:

«Hudud hattı 2869 rakımlı Kotoul dağından başlar ve Bacirgenin şarkında Baradost ırmağı üzerinde 1600 metrede kâin bir noktaya kadar cenubu şarkiye doğru sırttan geçen hattı balâyı takiben teveccüh edib cenuba doğru 1890 irtifamda imtidad eden sırtı İrana bırakır (yani hudud hattı dereden geçer). Oradan hat cenubu şarkiye doğru gider ve CXLVII ve CXLVIII sınır taşlarının bulunduğu tepeden geçer, sonra tepeden 450 metrede kâin Ekmalouk ırmağına kadar şark - cenub - şarka doğru teveccüh eder. Nihayet 2300 rakımının cenubunda 800 metrede kâin yüksekliğe kadar Ekmalouk deresini akış istikametine doğru çıkar. Oradan 2530 rakımına kadar sırtın hattı balâsını takip eder; sonra İrana kalan Alosanın garbinde 1500 metrede kâin bir noktaya kadar 2500 metrelik bir saha üzerinde cenubu garbî istikametinde sırtın hattı balâsını takip eder. Hat oradan takriben 2500 metre mesafede bulunan bu sırtın dirseğine kadar sırtı cenub istikametinde takip ederek Alader dağı şarka doğru teveccüh eder. Sonra 476 numaralı sınır taşının vazedilmiş olduğu 2800 rakımlı Tepei Hochapın zirvesine kadar sırtlardan cenubu şarkiye doğru iner ve Tepei Hochapın Mazbişonun şimali şarkisinde takriben 500 metrede kâin ve her iki tarafça imzalanan merbut kroki üzerinde gösterilen (-Tı) noktasında mülâki olacağı Pakiden gelen ırmağına kadar hattı müstakim halinde iner ve bu noktadan mezkûr ırmağın talveğini bu ırmağın Berdereche çay ile bir-

leştigi mahalle kadar takib eder, sonra hat Garachine dağının 1000 metre garbinde inen sel ile Berdereche çay birleştiği mahalle kadar bu ırmağın talveğini takib eder. Hat 1600 metrelik mesafede cenuba doğru bu selin talveğini takib eder, sonra Garachine dağının garb zirvesine kadar cenubu şarkiye doğru teveccüh eden sırta tırmanır. Eli ve Paki Türkiyeye ve Mazbişo mevkiinin Pakiden gelen ırmağın şarkında kalan kısmı İrana kalır. »

Türkiye ile İran arasındaki hudud hattının tesbitine müteallik olarak 23 ikinci kânun 1932 tarihinde Tahranda imza edilen itilâfnamenin cüzü mütemminini teşkil eden işbu anlaşma tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün mertebe süratle Tahranda teati edilecektir.

İşbu anlaşma tasdiknamelerin teatisini müteakib derhal meriyete girecektir.

Tasdiken lilmekal yukarıda anılan murahhaslar işbu anlaşmayı imza etmişlerdir.

Tahranda 27 mayıs 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. E. Akaygen

Samiy

